

NORGES BONDELAG

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår saksbehandler
Pia Borg
Tlf. 22 05 45 46

Vår dato
2010-05-10
Deres dato
17.02.2010

Vår referanse 2009/00461/037
Arkiv: 510
Deres referanse 201000067-/

Høring - Forslag om endringer i FOR-1997-05-02-423 - Forskrift om nydyrking

Vi viser til høring av forslag om endringer i forskrift om nydyrking datert den 17. februar 2010. Vi viser også til at vi i e-post fra Ingrid Aasen den 28. april fikk utsatt høringsfrist.

Høringsforslaget foreslår forbud mot nydyrking av myr. Det legger også opp til at definisjonen av nydyrking endres slik at søknadsplikten (og dermed forbud mot oppdyrking) også skal gjelde for gjenoppdyrking av jordbruksareal som har ligget unyttet i over 20 år, eller som på grunn av manglende vedlikehold av drenering har gått over til å bli myr. Forslaget er et ledd i oppfølgingen av St.meld.nr. 39 (2008-2009) "Klimautfordringene - landbruket en del av løsningen" og et av forslagene til tiltak i "Klimakur 2020".

Norges Bondelag vil påpeke at alle sektorer må yte sitt for å få ned samlet utslipp av klimagasser. Landbruket er derfor innstilt på å gjøre en innsats for å redusere utslipp av klimagasser fra matproduksjon. En rekke tiltak er allerede igangsatt eller under vurdering gjennom blant annet "Nasjonalt utviklingsprogram for klimatiltak i landbruket" og bioenergiprogrammet. Hovedmålet for utviklingsprogrammet er å øke kompetansen om faktiske utslipp av klimagasser fra jordbruket og jordbrukspolitikkenes innvirkning på utslippene. For 2009 og 2010 er utviklingsprosjekter som gir økt kunnskap om hvordan redusere utslipp fra metan og lystgass fra jord og binding av karbon i jord blant det som prioriteres.

I høringsbrevet er konsekvensene av det fremlagte forslaget kun beskrevet helt generelt over 7 linjer: For den enkelte grunneier vises det til at *"det er betydelig kostnader knyttet til nydyrking for den enkelte grunneier. Samtidig vil det også være kostnader for den enkelte grunneier ved å skaffe seg alternativt areal"*. Når det gjelder de samfunnsøkonomiske kostnadene vises det til at *"det både vil være miljøkostnader knyttet til oppdyrking av myr og samfunnsgevinster gjennom økt matproduksjon"* og videre at *"det ikke er gjennomført en helhetlig analyse av samfunnskostnadene av tiltaket, men at kostnaden antas å være*

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefaks:	E-postadresse	Internet:
PB 9354 Grønland 0135 Oslo	Schweigaards gt. 34c Oslo	22 05 45 00	22 17 36 68	bondelaget@bondelaget.no	www.bondelaget.no
Norges Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891		
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:	8101.05.91392		

lav". Norges Bondelag mener konsekvensene av forslaget som nå foreligger ikke er godt nok belyst.

Vi krever at forslaget trekkes tilbake og gis en bredere og grundigere vurdering før det eventuelt legges ut til ny høring. Det fremlagte forslaget må konsekvensutredes med hensyn på:

- reell klimaeffekt
- tilgang til framtidig areal for matproduksjon
- driftsmuligheter og næringsutvikling for det enkelte gårdsbruk

Norges Bondelag foreslår at konsekvensene av forslaget om å innføre forbud mot nydyrking av myr utredes nærmere gjennom "Nasjonalt utviklingsprogram for klimatiltak i landbruket". Når det er foretatt nye og sikrere beregninger av kostnader og effekter, må dette igjen vurderes opp mot kostnader og effekter av andre foreslåtte tiltak for å redusere utslipp av klimagasser fra landbruket, slik de er beskrevet i St. meld. nr 39 og Klimakur 2020.

Effekt på utslipp av klimagasser

I høringsbrevet innrømmes det at *"det er stor usikkerhet i estimeringen av CO₂-utslipp og lystgassutslipp fra dyrket organisk jord"* og at *"utslippsberegningene av metan og særlig lystgassutslipp og karbonbalansen i jord, er beheftet med stor usikkerhet. Det fører også til at effekt- og kostnadsvurderingene av tiltakene er usikre."* Vi mener det er behov for langt sikrere tall for klimagassutslipp fra dyrket og udyrket myr. Beregning av CO₂-utslipp må gjøres på grunnlag av reell tykkelse på torvlaget i ulike typer myr og deres forekomst og aktualitet for nydyrking.

Videre må det tas utgangspunkt i de rådende måter å dyrke myr på i dag. Det er ifølge Bioforsk grunn til å tro at nedbrytingen av torv og tap av CO₂ er minimal ved omgraving. Dette er en metode som "låser inne" det organiske materialet gjennom at det lages et toppsjikt med høy andel mineraljord. På dype myrer er profilering og åpne grøfter/kanalisering en aktuell dyrkingsmetode. Profilering er mye brukt i deler av Nord-Norge og enkelte steder på Vestlandet (og som kan gi gode avlinger når det utføres rett). En profilert myr er fortsatt å regne som myrjord da det bare er den øverste delen av myra som dreneres og som vil bli omdannet. Det som er under grunnvannsnivå er fortsatt vannmettet og vil ikke bli omdannet.

I vurderingen må det også tas hensyn til hva som dyrkes på myrjorda. Utslippene fra dyrket myr er, i følge Bioforsk, vesentlig større ved åkerdyrking enn ved grasdyrking. Bare en liten del av det dyrkede myrarealet i Norge brukes til åkerdyrking.

Også når det gjelder forslaget om forbud mot oppgrøfting av tidligere grøftet myr mener vi den faglige basis er for svak: I følge Bioforsks rapport *"Klimatiltak i jordbruket – binding av karbon i jordbruksjord"* er nettoeffekten på klimagassutslipp ved tilbakeføring av dyrket myr til naturlig tilstand svært usikker. På grunn av omdanning av torva vil utslippet fra dyrket myr reduseres over tid. I disse tilfellene må det i tillegg gjøres en vurdering av hvor mye CO₂ som er allerede sluppet ut på grunn av omdanning, når balansepunktet oppnås og hvordan dette påvirkes av myras dybde.

Tilgang til framtidig areal for matproduksjon

Arealressurskartverket, som forvaltes av Norsk institutt for skog og landskap, viser at av totalt 12 350 kvadratkilometer med dyrkbar mark er 4300 km² - eller snaut 35 prosent - myr med torvlag dypere enn 30 cm. Vi har med andre ord betydelige arealer av dyrkbar myr i Norge. (Dagens totale jordbruksareal er på 10900 km², fulldyrket 8700 km²).

I St.meld.nr. 39 (2008-2009) "Klimautfordringene - landbruket en del av løsningen" understrekes viktigheten av at klima- og matpolitikk ses i sammenheng. Globalt viser effekten av klimaendringer seg gjennom ustabile værforhold, som økt tørke og flom, knapphet på vann og økt erosjon. Urbanisering og konkurranse om areal til andre formål er også et økende problem i mange land. Jord er i praksis en ikke-fornybar ressurs og klimaendringene vil sette jordressursene ytterligere under press. Alle land må derfor utvikle sitt jordbruk for å sikre nok mat til verdens befolkning. Ifølge FNs matprogram må den globale matproduksjonen økes med ca 70 % i forhold til dagens nivå for å kunne mette verdens befolkning i 2050. Dette er også understreket i forbindelse med arbeidet med den nye landbruksmeldingen.

Innen 2030 vil det trolig være 5,7 millioner innbyggere her i landet. Det betyr at Norge må øke sin matproduksjon med 20 % for å opprettholde dagens selvforsyningsgrad. Den norske Regjeringen vedtok å halvere omfanget av nedbygging av dyrka mark innen 2010. Målet er ikke på langt nær nådd. Nydyrking er derfor nødvendig både for å erstatte tapet av dyrkamark og opprettholde det dyrkede arealet i Norge og for eventuelt å øke det dyrkede arealet slik at vi kan opprettholde selvforsyningsgraden også i årene fremover. Ønsket om redusert utslipp av klimagasser fra jordbruket må derfor veies opp mot målet om økt matproduksjon. Alternativet vil være å importere en større andel av maten. Norges Bondelag minner om at matproduksjon, uansett hvor den skjer, må gi utslipp av klimagasser. I dette perspektivet mener Norges Bondelag det er riktig av Norge å utnytte våre arealressurser best mulig.

Norges Bondelag mener det er et stort paradoks at det foreslås forbud mot nydyrking av myr uten at det er foreslått restriksjoner for annen bruk av myr til for eksempel industri og servicearealer, boligbygging, veibygging og uttak av torv til produksjon av veksttorv. Ved de fleste av disse bruksformene er det dessuten ingen kompensierende effekt ved opptak i planter. Det er all grunn til å tro at både torvuttak til hagejord og drenering/uttak av myra for nedbygging vil føre til en raskere omdanning av torvjorda enn ved dyrking av grovfôr.

I høringsbrevet er det også pekt på at stans i nydyrking av myr vil ha andre positive miljøeffekter knyttet til biologisk mangfold og kulturminner. Vi vil her påpeke at dette allerede reguleres av andre lovverk, som for øvrig er langt mer effektive for det formålet, da de også tar i betraktning andre former for bruk/nedbygging av myrarealer.

Driftsmuligheter og næringsutvikling for det enkelte gårdsbruk

St. meld. nr 39 viser til at det i dag er lite nydyrking og at bare deler av dette foregår på myrjord. Areal som er godkjent til nydyrking har i følge SSB økt jevnt og trutt de siste 5 årene til 16 000 daa i 2009. Nydyrkingen er dessuten svært ujevnt fordelt geografisk. De 20 kommunene som har tillatt mest areal for nydyrking i årene 2006-2008 sto for ca 50 prosent av all nydyrking her i landet i denne perioden. For 2008 ble det sendt inn nær 600

Vår dato
2010-05-10

Vår referanse
2009/00461/037

søknader om nydyrking. 93 prosent av omsøkt areal ble godkjent til nydyrking. Brorparten av nydyrkingen skjer i Nord-Trøndelag, Rogaland, Oppland, Nordland og Hedmark.

Mange steder i landet er arealgrunnet minimumsfaktoren for videre produksjonsutvikling. Oppdyrking av jord er et viktig ledd i å styrke produksjonsgrunnet og utvikle gården til en drivverdig enhet. Et forbud mot nydyrking av myr begrenser muligheten bonden har til å utvide sitt produksjonsgrunnet og vil ramme enkeltbønder svært hardt. Når et gårdsbruk først ligger i et område med myrjord, vil gjerne en stor andel av den tilgjengelige dyrkingsjorda bli rammet av et forbud.

Norges Bondelag vil videre påpeke at den foreslåtte definisjonen av myr i forskriftens §6 kan gi utilsiktede konsekvenser. Her står det at *"Definisjoner som ligger til grunn for økonomiske kartverk skal legges til grunn ved avgrensingen."* Definisjonen av markslag i økonomisk kartverk er utformet for å klassifisere arealressursene med vekt på egnethet for plantedyrking og sier følgende:

"Hovedregelen er at areal klassifiseres som myr, basert på en vurdering av vegetasjonen, torvlaget og de naturlige dreneringsforholdene på stedet. Generelt gjelder kravet til myr at torvlaget skal være minst 30 cm. Man kan finne areal med myrvegetasjon som har tynnere torvlag. Dette gjelder særlig i høyereliggende områder og i hellende terreng langs kysten. I slike tilfeller kan men fravike kravet til torvlag på minst 30 cm." (Håndbok for skog og landskap –01/2006).

I denne definisjonen inkluderes arealer med torvlag mindre enn 30 cm der klimatiske forhold og/eller topografi medfører myrjordsliknende vegetasjon, men der jorda ofte ikke har dårlig dreneringstilstand. Total mengde organisk materiale vil være liten og et forbud mot dyrking av slike arealer vil ikke ha stor betydning for utslipp av klimagasser.

Forslaget om forbud mot gjenoppdyrking av tidligere dyrket myr vil også få store konsekvenser. I enkelte områder er det store arealer med profilert myr som det er behov for å grøfte opp igjen. Norges Bondelag mener også at den foreslåtte utvidelsen av nydyrkingsbegrepet i §3 ville åpne for en altfor stor grad av skjønnsutøvelse som kunne gi svært ulik praksis alt etter hvem som utøver skjønnen. Dette vil for enkelte bonde kunne ramme svært uheldig.

Norges Bondelag mener også at de investeringer som allerede er foretatt i oppdyrking av slik myrjord må tas med i vurderingen.

Høringsbrevet peker på at landbruket må søke å sikre seg tilleggsjord på andre måter. I områder med mye myr er mulighetene for å få tak i tilleggsjord begrenset både grunnet mangel på arealer og fordi det er "mange om beinet". I enkelte områder, som mange kommuner i Finnmark og i fjellstrøk, finnes det ikke alternative dyrkingsarealer. Sist, men ikke minst, blir aktuelle areal tillatt nedbygd. Landbruket må ofte gi avkall på deler av sine beste jordarealer i forbindelse med arealavståelser til vei og utbyggingsformål. Gårder som ikke har framtidige utviklingsmuligheter gjennom nydyrking kan stagnere og dermed avvikles ved at driftsgrunnet blir for lite.

Vår dato
2010-05-10

Vår referanse
2009/00461/037

Myrarealer som egner seg for oppdyrking utgjør en betydelig økonomisk ressurs. Forslaget som er på høring foreslår en båndlegging av denne ressursen uten vederlag. Vi kan ikke se at det er noen prinsipiell forskjell mellom båndlegging av myr og skog.

Oppsummering og konklusjon

Norges Bondelag avviser et generelt forbud mot nydyrking av myr. Vi krever at forslaget trekkes tilbake og gis en bredere og grundigere vurdering før det eventuelt legges ut til ny høring. Det fremlagte forslaget må konsekvensutredes med hensyn på:

- reell klimaeffekt
- tilgang til framtidig areal for matproduksjon
- driftsmuligheter og næringsutvikling for det enkelte gårdsbruk

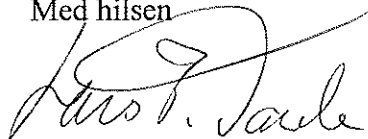
Norges Bondelag mener det er behov for sikrere tall for utslipp av klimagasser fra dyrket og udyrket myr på kort og lang sikt og ved tilbakeføring av tidligere dyrket myr. Beregningene må ta utgangspunkt i de rådende måter å dyrke myr på og hva som skal dyrkes der. Kostnader og effekter av å stoppe nydyrking av myr må vurderes opp mot kostnader og effekter av andre tiltak for å redusere utslipp av klimagasser fra landbruket.

Norges Bondelag understreker at ønsket om redusert utslipp av klimagasser fra jordbruket må videre veies opp mot målet om økt matproduksjon.

Omfanget av nydyrking har økt de senere år og nydyrking er et viktig ledd i å styrke produksjonsgrunnlaget og utvikle gården til en drivverdig enhet. Mange steder finnes det ikke andre arealer enn myr for nydyrking. Et eventuelt forbud mot nydyrking av myr og gjenoppdyrking av tidligere dyrket myr kan bidra til at bruk legges ned og jordbruksarealer går ut av drift. En eventuell båndlegging av myrarealer som egner seg for oppdyrking kan ikke skje uten vederlag.

Norges Bondelag mener de foreslåtte endringene i forskrift om nydyrking åpner for en altfor stor grad av skjønnsutøvelse og føre til vilkårlig behandling av enkeltsaker. Det er også fare for at den foreslåtte teksten vil gi utilsiktede konsekvenser.

Med hilsen

Lars Peter Taule

Pia Borg

